

IMPLICAREA MITROPOLIEI GRECO-CATOLICE A BLAJULUI ÎN ORGANIZAREA BISERICII GRECO-CATOLICE ROMÂNE DIN STATELE UNITE ALE AMERICII

Petru Mihail Nicolae STÎNEA*

Instaurarea dualismului austro-ungar în 1867 și trecerea Transilvaniei direct sub guvernare maghiară a însemnat o grea lovitură pentru românii transilvăneni. Au început să apară legi care vizau maghiarizarea românilor și dominarea lor politică, astfel încât, datorită condițiilor economice dificile în care erau ținuți și a opresiunii naționale, mulți transilvăneni „și-au luat lumea în cap”, plecând spre America.

Primele informații documentare, referitoare la emigranții români transilvăneni în Statele Unite ale Americii datează din ultimul deceniu al secolului al XIX-lea. Migrarea lor a fost determinată de un complex de factori: starea materială grea, politica șovină a statului maghiar, sustragerea de la îndeplinirea stagiului militar în armata austro-ungară. Majoritatea celor care plecau nu aveau de gând să rămână definitiv în America. Ei doreau doar să obțină o sumă de bani, „mia de dolari și banii de drum”, cu care să se întorcă acasă și să cumpere pământ. Mulți dintre ei proveneau din zonele în care confesiunea predominantă era greco-catolicismul.

Ajunși în America, românii s-au stabilit în orașele puternic industrializate: Cleveland, Youngstown, Akron, Canton, din statul Ohio, Sharron, Pittsburg, Erie, Farrel, Homestead, din statul Pennsylvania, Detroit, Michigan, Chicago Illinois, Indiana Harbour, din statul Indiana¹.

Mulți dintre cei emigrați nu s-au mai întors în Transilvania sau au revenit în țară după timp mai îndelungat. Motivele care i-au determinat să rămână în America au fost variate: obținerea unui câștig mare, sosirea întregii familii, izbucnirea Primului Război Mondial etc. Impactul cu lumea nouă în care au intrat, i-a făcut pe emigranți să descopere o cu totul altă realitate: în loc de horă și jocurile din sărbători, au găsit jazz-ul mecanizat, în loc de biserică și vocea caldă a preotului de acasă, au găsit biserica protestantă sau „americanizată” în care nu s-au regăsit, în loc de costumele pline de culoare, „hainele nemțești”, în loc de petrecerile de acasă, au găsit

---

* Parohia Greco-Catolică „Schimbarea la Față”, Mihalț, jud. Alba; e-mail: mihaltanu@yahoo.com.

¹ Păcurariu 1996, p. 383.

cinematograful². Datorită prezenței tot mai masive a emigranților români în marile centre industriale ale Americii, aceștia nu vor mai putea fi asimilați de societatea americană, ei trebuind să se organizeze în societăți impuse de mediul american: societăți de ajutor, biserici, ziare, bănci etc.

Necesitatea spirituală cea mai adânc resimțită de românii emigrați era biserica, aceasta fiind văzută ca centru al vieții spirituale românești: „[...] biserica a fost prima instituție, care pe fiii săi i-a adunat într-una cultivându-i în toată privința [...]”³. Însă, în America, biserica nu era o instituție de stat, ea trebuind să fie susținută de credincioși. Prin urmare, românii vor trebui să se implice în procesul de obținere a fondurilor, de construirea propriu-zisă și de întreținerea lăcașului de cult.

Organizarea credincioșilor greco-catolici din Statele Unite ale Americii a fost o provocare pentru Mitropolia Blajului, de care aceasta s-a achitat până la capăt. Chiar dacă în politica Bisericii Greco-Catolice nu a existat preocuparea de a pregăti preoți misionari, prin faptul că cei mai buni studenți ai institutelor teologice de la Blaj, Oradea și Gherla erau trimiși la studii la Roma, și toți episcopii greco-catolici din acea perioadă aveau studiile teologice făcute în același centru, s-a deschis o fereastră prin care biserica greco-catolică română a luat contact cu tot ce se întâmpla pe tărâmul misionar al bisericii catolice, implicit, și cu ce se întâmpla în Statele Unite ale Americii cu emigranții români, greco-catolici. Absolvenții români greco-catolici ai institutelor teologice din Roma erau la curent cu misiunea catolică americană, care la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea era într-un proces de organizare și asimilare din punct de vedere confesional a valului mare de emigranți ce venea în America.

Prima informație legată de problema păstoririi credincioșilor greco-catolici emigrați în America apare în anul 1894, când Congregația *de Propaganda Fide* din Roma trimite o adresă oficială Mitropoliei Române Greco-Catolice din Blaj, cu privire la atenționarea prelaților orientali vizavi de problema spirituală a conaționalilor emigrați în Statele Unite ale Americii⁴. Acest act oficial conține câteva norme trasate de Congregația *de Propaganda Fide*, norme sub auspiciile cărora se derulează practic toată istoria bisericii române greco-catolice pe pământ american. Astfel, se stipula să se trimită preoți celibatari sau văduvi, cu acordul Congregației *de Propaganda Fide*, care să se stabilească în diecezele romano-catolice și să ia legătura imediat cu episcopul latin al locului.

---

² Popescu 1929, p. 627.

³ SJAANR, fond MRUB, 7103/1911.

⁴ SJAANR, fond MRUB, 1926/1894.

Această adresă oficială din anul 1894 va avea însă cu adevărat efect și va fi luată în considerare abia începând de la jumătatea anului 1901 când, în cadrul bisericii greco-catolice, se ridică oficial problema emigrării credincioșilor greco-catolici în Statele Unite ale Americii. Astfel, la 17 august 1901, printr-o adresă oficială, Mitropolia Blajului le cere protopopului Mediașului, Ioan Moldovan⁵, lui Dimitrie Cutean, protopopul Târnăveniului⁶, și lui Nicolae Togan, administrator interimar al protopopiatului Sibiu⁷ să pregătească fiecare câte un conspect al credincioșilor greco-catolici emigrați în America din protopopiatele lor⁸. În Arhiva Mitropolitană din Alba Iulia nu se mai păstrează conspectele sosite din protopopiate, dar, într-o notă din 13 ianuarie 1902⁹, problema este reluată în sensul că se cere și vicariatului greco-catolic din Făgăraș să „urgenteze” conspectarea emigranților greco-catolici în America.

Sporirea numărului de români emigrați în America la cifra oficială de 3974 de persoane în 1903¹⁰ și apartenența unora dintre ei la confesiunea greco-catolică atrage din nou atenția autorităților ecleziastice catolice din America. Deși, încă din anul 1901, în arhivele Mitropoliei blăjene existau știri despre emigrația românească în America (sumare însă), abia în anul 1903 se primesc informații concrete privind numărul credincioșilor emigrați și situația acestora. Avem în vedere două scrisori primite de Mitropolia Blajului. Una a fost trimisă de către Andreas Hodobay, vizitator apostolic, iar cealaltă de către Ioan Aron, fost primar și cantor greco-catolic în Șoroștin (Sibiu). În scrisoarea datată 20 martie 1903, Andreas Hodobay, vizitator apostolic maghiar și vicar greco-catolic, trimis de Roma în America, pentru rutenii și maghiarii greco-catolici, anunță Mitropolia Blajului că în Youngstone, Sharon și Cleveland, Ohio lucrează 5000 de români din Ungaria, din care jumătate sunt greco-catolici. Întrucât, în Cleveland sunt patru preoți greco-catolici ruteni, care însă nu-i pot deservi și pe români, necunoscând limba română, el cere să se trimită urgent un preot tânăr și „celib”¹¹.

---

⁵ SJAANR, fond *MRUB*, 4519/1901.

⁶ SJAANR, fond *MRUB*, 5904/1901.

⁷ SJAANR, fond *MRUB*, 6407/1901.

⁸ Protopopiatul Mediaș avea 24 de parohii și 7 filii, însumând 8853 de credincioși; protopopiatul Sibiului avea 34 de parohii, 30 de filii cu 18163 de credincioși; protopopiatul Cichindealului avea 18 parohii, 2 filii, însumând 3984 credincioși (vezi Bunea 1900, p. 219, 391, 229).

⁹ SJAANR, fond *MRUB*, 169/1902.

¹⁰ Bolovan 2000, p. 68.

¹¹ SJAANR, fond *MRUB*, 1968/1903 (vezi Anexa I).

În cealaltă scrisoare, trimisă la data de 26 mai 1903, din Cleveland, Ioan Aron¹² înștiințează Mitropolia Blajului că a celebrat oficiul liturgic, Utrenia, în ziua de Paști, pentru credincioșii greco-catolici. Cu această ocazie, a colectat suma de 25 de coroane, pe care o trimite bisericii din Șoroștin, cu scopul de a achiziționa cărți¹³.

Pe tot parcursul anului 1904, Mitropolia Blajului se preocupă de găsirea și numirea unui preot celibatar sau văduv pentru credincioșii greco-catolici din America, această problemă fiind dezbătută în ședințele consistoriale și episcopale, la care participă și episcopii sufragani ai Lugojului, Gherlei și Oradiei Mari. În același an, se discută într-o ședință consistorială despre recomandarea băncii „Patria” din Blaj făcută emigranților din America, îndemnându-i să trimită banii acasă prin această bancă¹⁴.

După anul 1905, se poate vorbi într-adevăr despre o reală implicare a Bisericii Greco-Catolice blăjene, care, răspunzând apelurilor emigranților, caută cu febrilitate un preot, pe care să îl trimită în America. În Statele Unite ale Americii, existau de asemenea, preocupări similare, susținute de Biserica romano-catolică, în vederea găsirii unui preot greco-catolic român. Preoți din cadrul acestei biserici, care aveau contact cu românii greco-catolici s-au implicat în găsirea unei soluții pentru aceștia. Avem în vedere, aici, cazul preotului Charles Boehm, de la Biserica romano-catolică „Sfânta Elisabeta” din Cleveland, care ajungând să-i cunoască pe românii greco-catolici bolnavi aflați în spitale, a lăsat să se înțeleagă că „[...] românii ar putea avea un preot al lor, dacă ar cere [...]”¹⁵.

Cererea românilor adresată Episcopiei romano-catolice din Cleveland a fost luată în considerare de către un alt preot, T. C. O’ Reilly, profesor la Seminarul Diecezan, care și-a amintit că „[...] el a cunoscut la Roma un teolog Lucaciu, care ar fi trebuit să termine anul acesta”¹⁶.

Prin urmare, bazându-se pe aceste informații, episcopul romano-catolic al Cleveland-ului, Ignatius F. Horstmann, a cerut Congregației *de Propaganda Fide* din Roma să-l trimită în America pe preotul Epaminonda

---

¹² S-a născut în 6 februarie 1860 în comuna Șoroștin, comitatul Alba. Tatăl său era preot greco-catolic în sat. Se îmbolnăvește și nu mai poate urma școala. Devine cantor la biserică în anul 1886, iar din anul 1887 devine pentru doi ani primar în localitatea sa. A luat parte la Procesul Memorandumului la Cluj. Emigrează cu familia în America în anul 1902, iar aici se ocupă de organizarea primei parohii greco-catolice, în Cleveland. După înființarea parohiei devine cantorul bisericii „Sfânta Elena” (vezi Hațegan 1911, p. 63-65).

¹³ SJAANR, fond MRUB, dosar nr. 2667/1903.

¹⁴ Ședința Consistorială din data de 10. 04. 1904 (vezi SJAANR, fond MRUB, 2104/1904).

¹⁵ „St. Helena” 2006, p. 14.

¹⁶ *Ibidem*.

Lucaciu din Mitropolia Blajului¹⁷. Congregația *de Propaganda Fide* este de acord cu această alegere și se adresează episcopului de Lugoj, Vasile Hossu¹⁸. Prin scrisoarea din 26 octombrie 1905, episcopul Lugojului, Vasile Hossu anunță Mitropolia Blajului că l-a găsit pe viitorul paroh al credincioșilor greco-catolici din America¹⁹.

Se fac demersuri, adresate guvernului maghiar din Budapesta, pentru obținerea pașaportului lui Epaminonda Lucaciu, a banilor pentru drum (800 de coroane) și a cărților bisericești de la Blaj. În urma acestor intervenții, Epaminonda Lucaciu pleacă spre America din portul Bremen la 6 noiembrie²⁰, având aprobarea Congregației *de Propaganda Fide* ca preot misionar în această țară²¹. Scopul venirii lui în America a fost unul bine determinat, și anume, acela de a înființa o parohie și a construi o biserică pentru credincioșii greco-catolici²². Ajuns în America, la Cleveland, preotul Lucaciu ia contact cu situația existentă aici, făcând o descriere pertinentă a acesteia, în scrisorile adresate Mitropoliei blăjene și Episcopiei Lugojului.

Implicarea Mitropoliei blăjene în problemele credincioșilor greco-catolici din America nu s-a încheiat odată cu trimiterea preotului

---

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ AEG-C Lugoj, 2628/1905.

¹⁹ SJAANR, fond MRUB, 7070/1905.

²⁰ *Unirea*, 1905, nr. 45, p. 377.

²¹ SJAANR, fond MRUB, 7266/1905.

²² Ecoul sosirii lui în Cleveland răzbate în următoare știre din ziarul *Unirea*, 1905, nr. 49, p. 408: „După multă așteptare și după multe suferințe, am avut fericirea de a putea ajunge și acel timp ca să aud în America Nordică, în orașul Cleveland, Sfânta Liturghie în limba dulce românească. Nu știm cum să mulțumim lui Dumnezeu și mai marilor noștri, că nu ne-au părăsit, ci aducându-și aminte de noi puțineii și sărmanii oameni, pe care soarta nemiloasă ne-a silit să părăsim patria și pământul udat de sângele strămoșilor noștri. În America este preot român. În Cleveland s-a și înființat parohie română. Laudă vouă Arhierilor Români și mai ales Arhierelui din Lugoj, că n-ați pregetat a ne mângăia. Eram ca turma fără păstor, eram aruncați de valurile mării în toate părțile, și nu știam încâtro să o mai apucăm, și să o luăm. Nebăgați de nime în seamă, exploatați în mod nemilos de toți, trași-împinși, azi respirăm mai ușor și multe neajunsuri capăt ni-să pune. În 19 nov. stil nou, 1905 în strada Lorain, nr. 640, orele 9, ne-am adunat toți românii pentru a asculta Sfânta Liturghie. O sală închiriată pentru a putea celebra sfânta slujbă și pentru a ne putea apoi consfătuți despre cele ce sunt a se face ca să ne construim parohie. În decursul serviciului dumnezeiesc după Sfânta Liturghie, a fost o predică. Mulți au plâns de bucurie, când după atâta timp din nou au auzit prin graiul român propovăduindu-să acele sfinte adevăruri, cari singure pot să ne ferească. După Sfânta Liturghie a urmat adunarea constituantă și cu ajutorul Celui de Sus ne-am și constituit. Conform cu statutele diecesane, președinte al senatului nostru bisericesc este preotul. Adunarea a decurs în cea mai mare ordine, și în cea mai frumoasă armonie. Discursuri fără rost, strigăte, neînțelegeri nu au fost, ci toți au fost un trup și un suflet. Dumnezeu Sfântul să ne ajute! Trăiască Arhierii noștri! Trăiască părintele nostru Epaminonda Lucaciu!” Un credincios, Cleveland, 22 oct. 1905.

Epaminonda Lucaciu în această țară. Mitropolia va fi preocupată în permanență de viața și nevoile spirituale ale credincioșilor emigrați, trimiterea de preoți în vederea păstoririi acestora, fiind una din prioritățile forurilor clericale blăjene și ale episcopiiilor sufragane. Astfel, în perioada 1906-1919, pleacă în Statele Unite ca preoți misionari, alături de Epaminonda Lucaciu, un număr de 8 prelați: Cornel Lengyel (1906-1907), Alexandru Nicolescu (1907-1909), Alexandru Pop (1907-1928), Ioan Pop (1909-1919), Aurel Hațegan (1909-1921), Coriolan Pop Lupu (1913-1927), Aurel Bungărdeanu (1913-1934), Aurel Vodă (1914-1929). Au mai fost cazuri de preoți misionari greco-catolici, care s-au refugiat aici din cauza Primului Război Mondial: Ioan Vanca (1917-1931), Alexandru Șerban (1917-1919), Constantin Lucaciu (1917-1918) și Vasile Lucaciu (1917-1918). Mai semnalăm, în acest context, un caz special de preot misionar, Teofil Popoviciu (1914-1928), care a emigrat în America fără acordul Mitropoliei Blăjene și a slujit acolo cu acordul episcopului romano-catolic.

În perioada cuprinsă între sfârșitul Primului Război Mondial și desființarea Bisericii greco-catolice române survenite în anul 1948, au mai fost trimiși să administreze parohii din America un număr de 13 preoți: Leon Manu (1920-1930), Victor Crișan (1920-1939), Ioan Spătariu (1922-1957), Valer Huza (1925-1929), Liviu Fogaș (1926-1938), Victor Vamoși (1929-1939), Ioan Vuc (1930-1964), Vasile Marchiș (1935-1977), Antonie Dunca (1935-1949), George Pop (1937-1980), Augustin Paul (1938-1939), Ilie Crihălmeanu (1939-1972) și Gabriel Ivașcu (1939-1983).

Pe lângă acțiunea de trimitere de preoți misionari, mitropolia Blajului se va îngriji și de supravegherea acestora. În acest scop, delegă un episcop pentru a vizita parohiile și, implicit, credincioșii din America. Prin urmare, în anul 1923, episcopul Alecsandru Nicolescu din dieceza de Lugoj, și el fost preot misionar în America între anii 1907-1909, vizitează aproape toate parohiile greco-catolice românești din America, la îndemnul și cu acordul mitropolitului Vasile Suciu.

Alte preocupări ale forurilor blăjene legate de parohiile din America au avut în vedere averile bisericilor din America, încercările de înființare a unui vicariat pentru preoții și parohiile greco-catolice de aici. Alături de Mitropolia Blajului și episcopiile sufragane, în organizarea parohiilor greco-catolice din America s-au mai implicat și autoritățile pontificale din Roma, Congregația *pentru Bisericile Orientale* și Congregația *de Propaganda Fide*.

Aceasta din urmă, începând cu anul 1906, organizează o bursă de studiu la Roma, acordată Mitropoliei blăjene pentru doi studenți, care după terminarea studiilor, vor fi trimiși în Statele Unite ale Americii ca preoți misionari. Din „alumnii” pregătiți special pentru America, doar doi

absolvenți din România ai acestor burse, preoții Coriolan Pop Lupu și Augustin Paul vor administra parohii din America²³.

Au fost trimise, de asemenea, din parohiile greco-catolice din America trei persoane care au absolvit Institutul *de Propaganda Fide* pentru preoți misionari: George Băbuțiu (anul absolvirii - 1933), Louis Pușcaș (anul absolvirii - 1940) și William George Pop (Univ. Gregoriană - 1966). Menționăm, în acest context, că majoritatea preoților care au administrat parohiile greco-catolice din America au făcut studiile la Roma: Epaminonda Lucaciu, Alecsandru Nicolescu, Victor Crișan, Ilie Crihalmeanu, Mircea Todericiu, Carol Capros, George Rusu, Ioan Filip, Ioan Popa, Alexandru Rațiu etc.

Congregația *pentru Bisericile Orientale* din Roma era autoritatea care aviza numirea de preoți, ce urmau să fie trimiși misionari, la propunerea mitropoliei și a episcopilor sufragane române, și, totodată, legătura canonică cu episcopii romano-catolici americani, sub jurisdicția cărora funcționau parohiile greco-catolice de acolo²⁴. Înainte cu un an de desființarea bisericii greco-catolice din România, în 1947, Cardinalul Eugene Tisserant, prefectul Congregației, vizitează parohiile greco-catolice române din America, arătând rolul pe care acestea trebuie să îl joace acum în afirmarea identității greco-catolice, Biserica ce în România, datorită noii conjuncturi politice se afla în pericol.

Din anul 1948, odată cu desființarea Bisericii greco-catolice din România, Congregația *pentru Bisericile Orientale* din Roma va deveni autoritatea ecleziastică ce va face numirile în parohiile din America. Astfel, au fost numiți patru preoți români, care s-au născut în America și au fost hirotoniți și confirmați în parohiile de aici (George Băbuțiu – 1934-1968, Louis Pușcaș – 1942-1996, George Mureșan – 1942-1992, William George Pop – 1966-1967). Congregația *pentru Bisericile Orientale* din Roma, va numi un episcop pentru greco-catolicii din exil, pe Vasile Cristea, din Roma, care vizitează parohiile române din America, în perioada anilor 1963-1967, apoi numește un *Vizitator Apostolic*, fără rang de episcop, pentru greco-catolicii din America, pe monseniorul Octavian Bârlea, între anii 1974-1977. Tot

---

²³ În documentele din arhiva Mitropoliei blăjene, figurează un număr de zece alumni trimiși la studii, pentru a deveni preoți misionari. Ceilalți, care nu au ajuns în America, fie s-au căsătorit, fie au ieșit din cler sau le-a fost refuzată viza de plecare din țară, ori, datorită Primului Război Mondial, nu au putut pleca.

²⁴ Menționăm, în acest context, faptul că preoții greco-catolici din America, prin delegatul apostolic din Washington, solicită Congregației *pentru Biserica Orientală* permisiunea de a muta datele sărbătorilor fixe și mobile după noul calendar gregorian, iar data sărbătoririi Paștelor, începând cu anul 1945, să coincidă cu data celui romano-catolic (vezi *Calendarul* 1945, p. 30-34).

Congregația *pentru Bisericile Orientale* din Roma a numit, alături de episcopii romano-catolici americani, o serie de preoți români veniți, atât din Misiunile greco-catolice din Europa și America de Sud, cât și din România: Mircea Toderici (1949-1984), Iuliu Aron (1952-1991) - de la Misiunea Catolică Română din Franța; Ioan Popa (1956-1987), Ioan Filip (1957-1993), Carol Capros (1973-1984) - din Roma; Francisc Pall (1962-1963) - din Anglia; George Rus (1954-199?) - din Argentina; Ioan Pavel (1957-199?), Vasile Streza (1971-1986), Alexandru Rațiu (1971-1992), Ioan Ciungu (1977-199?), Miron Moldovan (1977-1984), Grigore Duma (1983-1990), George David (1983-?) - din România.

Acest lucru va dura până la organizarea parohiilor românești în Exarhat Apostolic și apoi, până ridicarea la treapta de episcopie și numirea preotului Louis Pușcaș ca episcop greco-catolic român în SUA. După formarea Episcopiei Române Greco-Catolice din SUA, între anii 1983-1987, episcopul Louis Pușcaș reorganizează parohiile aducând și hirotonind noi preoți pentru parohiile românești (John Mattew Elanjieth, Mircea Boac, Mircea Clineț, Eugen Remus Mihai, Nicholas Kusevich, John Michael Boteanu ș.a.).

The Contribution of the Greek-Catholic Metropolitan Church of Blaj to the Foundation of the Romanian Greek-Catholic Church in the USA

(Abstract)

This aim of this study is to highlight several aspects regarding the role played by the Greek-Catholic Metropolitan Church of Blaj during 1904-1948 in the undertaking of the Romanians in the SUA to organise themselves from a religious point of view.

After the establishment of the Austro-Hungarian Empire in 1867 when Transylvania went under direct Hungarian rule, many Transylvanian Romanians took the road of exile and left for the United States of America. Due to their ever increasing number in the large industrial centres of America, Romanian emigrants were no longer able to blend into the American society. They saw themselves forced to set up organisations imposed by the American society: aid organisations, churches, newspapers, banking societies etc. The need for a church, the centre of Romanian spiritual life, was the most deeply seeded wish of the Romanian emigrants. In America, however, the church was not a state institution and it had to be supported by its members and the Romanians had to get involved in fund-raising, building and maintaining their places of worship.

One of the main problems the newly-established Greek-Catholic communities faced was the absence of a priest. Consequently, the Metropolitan Church of Blaj was deluged with letters not only from church members, but also from American church authorities. Complying with these requests, the Metropolitan Church of Blaj becomes most seriously involved in finding and appointing an unmarried or widowed priest for these communities. The topic was debated in the consistories and bishops' meetings in which also the suffragan bishops of Lugoj, Gherla and Oradia Mare participated. The first priest sent by the

Metropolitan Church of Blaj was Epaminonda Lucaciu who had the well-determined purposes of establishing a parish and building a church for the Greek Catholics in America.

The involvement of the Metropolitan Church of Blaj in solving the problems of the Greek Catholics in America did not end upon sending the Epaminonda Lucaciu as priest there. The life and spiritual needs of the emigrants represented a constant preoccupation, one of the priorities of the church authorities in Blaj and of the suffragan bishops.

Apart from sending missionary priests, the Metropolitan Church of Blaj also took care to supervise them and it delegated a bishop to visits the parishes in America and, implicitly, the Greek Catholics there. Thus, in the year 1923, at the suggestion and with the approval of the metropolitan bishop Vasile Suciuc, the bishop Alecsandru Nicolescu from the diocese of Lugoj, former missionary priest during 1907-1909, made visits to almost all Romanian Greek Catholic parishes in America. Other matters of concern for the church authorities in Blaj were the estate of the churches in America and the efforts to establish a vicariate for the Greek Catholic parishes and priests there.

Abrevieri bibliografice

- SJAANR, Fond *MRUB* - Serviciul Județean Alba al Arhivelor Naționale ale României, fond Mitropolia Română Unită Blaj.
- AEG-C Lugoj
Bolovan 2000 - Arhiva Episcopiei Greco-Catolice Lugoj.
- Ioan Bolovan, *Transilvania între Revoluția de la 1848 și Unirea de la 1918. Contribuții demografice*, Cluj-Napoca, 2000.
- Bunea 1900 - Augustin Bunea, *Șematismul veneratului cler al Arhidiecesei Metropolitane Greco-Catolice Române de Alba Iulia și Făgăraș pre anul Domnului 1900 de la Sânta Unire*, Blaș.
- Calendarul* 1945 - *Calendarul Bisericii catolice române din Statele Unite*, Ohio, Cleveland, 1945.
- Hațegan 1911 - Aurel Hațegan, *Istoricul Bisericii Române Greco-Catolice din Cleveland Ohio începând de la înființarea ei până în anul 1911*, Cluj, 1911.
- „St. Helena” 2006 - „St. Helena”. *Romanian Byzantine Catholic Church 100th Anniversary*, Cleveland, 2006.
- Păcurariu 1996 - Mircea Păcurariu, *Mărturiile documentare privitoare la diaspora românească din Statele Unite la începutul secolului al XX-lea*, în RT, nr. 3-4, 1996, p. 383-395.
- Popescu 1929 - Aureliu Ioan Popescu, *Românii din America*, în *Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș*, vol. I, București, 1929, p. 623-639.

Cuvinte-cheie: mitropolie, biserică, preot, parohie, Blaj.

Keywords: metropolitan church, church, priest, parish, Blaj.